

Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek (RIVO) BV

Postbus 68
1970 AB IJmuiden
Tel.: 0255 564646
Fax.: 0255 564644
Internet: postkamer@rivo.dlo.nl

Centrum voor
Schelpdier Onderzoek
Postbus 77
4400 AB Yerseke
Tel.: 0113 572781
Fax.: 0113 573477

Rapport

C034.05

Voortgangsverslag F-project

1 september 2004 – 28 februari 2005

Mw. ir. F.J. Quirijns, ir. O.A. van Keeken, dr. W.L.T. van Densen

Opdrachtgever: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Project nummer: 32412470

Contract nummer:

Akkoord: Drs. E. Jagtman
Hoofd Onderzoeksorganisatie

Handtekening: _____

Datum: Juni 2005

Aantal exemplaren:	12
Aantal pagina's:	19
Aantal tabellen:	2
Aantal figuren:	2
Aantal bijlagen:	2

In verband met de
verzelfstandiging van de
Stichting DLO, waartoe tevens
RIVO behoort, maken wij sinds 1
juni 1999 geen deel meer uit van
het Ministerie van Landbouw,
Natuurbeheer en Visserij. Wij zijn
geregistreerd in het
Handelsregister Amsterdam
nr. 34135929
BTW nr. NL 808932184B09.

De Directie van het RIVO is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van het RIVO; opdrachtgever vrijwaart het RIVO van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets van dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Inleiding	4
Coördinatie	4
Onderdeel F1 – Rekenmodel	4
Producten	4
A1 (vangstgegevens), A2 (inspanningsgegevens) en A4 (CPUE gegevens).....	4
A3.2 Discards	5
A5: Surveys	5
A6: Biologische analyse groei en geslachtsrijpwording	5
A16 & A17: Analyse huidige basis en alternatieve basis voor biologische referentiepunten	5
A18, A19, A20, A21: Kwaliteitshandboek	6
Onderdeel F2 – Effectief gebruik visserijgegevens	6
Coördinatie	6
Communicatie met F-schippers.....	6
Producten	7
B1 Databestand met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek (1993-2001).....	7
B2 Rapport met analyse resultaten logboekgegevens microverspreidingschepen	7
B3 Vangstregistratiesoftware	7
B5, B6 Jaarrapportage	7
B9 Wetenschappelijke publicaties	7
Onderdeel F3 - Communicatie.....	7
C1 Onderwijsbenadering	10
C2 Lespakket.....	10
C3 Ontwikkeling informatiepakket	10
C4 Communicatieplan.....	11
C5 Evaluatie visserijbeheer	12
C6 Verbetering ACFM-rapport.....	13
C7 Rollenspel.....	13
C8 Vloot- en vangstsucces	13
C9 Taken en verantwoordelijkheden.....	14
Publicaties	14
Presentaties.....	14
Financiële rapportage	16
Bijlage 1. Productenlijst	18
Bijlage 2. Financieel overzicht F-project.....	21

Samenvatting

Het F-project is op 1 maart 2002 gestart en loopt tot eind februari 2007. Elk half jaar rapporteert het projectteam aan de stuurgroep wat de voortgang is binnen het project. Dit rapport beschrijft de voortgang per deelproject in de tweede helft van het derde jaar, geeft een overzicht van de uitputting van de beschikbare budgetten en gaat in op de verschillen tussen planning en realisatie.

In het derde jaar is besloten het F-project te verlengen met 1 jaar, tot maart 2007. Dit was mogelijk doordat de budgetten uit de eerste 3 jaren niet volledig uitgeput waren, zodat het restant bruikbaar is voor financiering van een extra jaar.

Belangrijkste behaalde resultaten in jaar 3:

- Er is nu een rapport (A1,2,4) beschikbaar waarin EU-logboekgegevens (VIRIS) worden gepresenteerd in de vorm van kaartjes van vangst, visserij-inspanning en vangstsucces van vloten onder verschillende vlag, voor meerdere soorten. Dit rapport goed gebruikt worden in discussies over visserijpatronen door de jaren heen;
- De analyses met betrekking tot discards in de boomkorvisserij zijn ver gevorderd (product A3.1 en A3.2). De uitkomsten zijn in 2004 voor het eerst gebruikt in de demersale werkgroep (ICES WGNSSK);
- Veranderingen in biologische kenmerken (groei, paairijpheid) van schol en tong zijn beschreven in rapport A6. De uitkomsten zijn besproken in ICES verband;
- In 2004 heeft de demersale werkgroep van ICES de resultaten met betrekking tot referentiepunten meegenomen, wat heeft geleid tot aanpassing van de referentiepunten voor schol;
- De analyses van logboekgegevens met de nadruk op het vissen met de handrem is een eind gekomen. (product B2);
- Visserijgegevens zijn toegankelijker geworden, wat de communicatie tussen verschillende partijen aanzienlijk heeft verbeterd (product C1);
- Stichting Prosea zal in 2005 op vissers en op kader in de visserij toegesneden cursussen verzorgen over duurzame visserij: 'Vissen met Toekomst'. Dit initiatief is mede mogelijk gemaakt door ondersteuning vanuit onderdeel F3 (product C2);
- F-schippers hebben een Nederlandse vertaling van het werkdocument over vangstsucces dat vanuit het RIVO naar de demersale werkgroep is verstuurd ontvangen, zodat zij goed geïnformeerd waren over de visserijgegevens (onderdeel van product C3).
- Het communicatieplan is in 2004 gebruikt en heeft geleid tot voldoende communicatie voor, over en na het ACFM-advies tussen de betrokken partijen (product C4).
- Er is een aanzet gemaakt tot verandering van het ACFM-rapport, zodat dit rapport beter leesbaar en bruikbaar wordt (product C6);
- In een sub-groep van de NSCFP-SGFI is over het belang, de bruikbaarheid en de toegankelijkheid van visserijgegevens besproken (product C8). Bovendien zijn voor het eerst in het Jaarboek Visserij (2005) figuren gepresenteerd met betrekking tot visserijstatistiek;
- De visserijsector is op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen rond de najaarsronde door middel van artikelen in Visserijnieuws. Verder zijn artikelen geplaatst over de discardproblematiek.

Inleiding

Het F-project is gestart op 1 maart 2002 en had bij aanvang een geplande looptijd van 4 jaar. Onlangs is de looptijd met een jaar verlengd, zodat het project loopt tot februari 2007. Dit verslag geeft een overzicht van de onder het F-project uitgevoerde werkzaamheden in de tweede helft van jaar 3, dat loopt van 1 september 2004 t/m 28 februari 2005. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de uitputting van de beschikbare budgetten, en wordt ingegaan op de verschillen tussen planning en realisatie. De werknemers van het Nederlands Instituut voor Visserij Onderzoek die voor het voornaamste deel betrokken zijn bij het F-project zijn voor onderdeel F1: Olvin van Keeken (deelprojectleider), Martin Pastoors, Sarah Kraak en Adriaan Rijnsdorp, voor F2: Floor Quirijns (deelprojectleider), Adriaan Rijnsdorp, Jan Jaap Poos en Olvin van Keeken en voor F3: Wim van Densen (deelprojectleider) en Willem Ment den Heijer.

Coördinatie

Voor de kwaliteitscontrole is regelmatig e-mailcontact met Jean Jacques Maguire, de externe kwaliteitscontroleur van het project. Alle concepten van producten die worden opgeleverd, worden naar Maguire opgestuurd en vervolgens levert hij commentaar.

Van 6 tot en met 8 oktober is Maguire bij het RIVO op bezoek geweest. Op de eerste dag is hij bijgepraat over de vorderingen in het F-project; op de tweede dag heeft hij een stuurgroepvergadering bijgewoond en op de derde dag is op het RIVO gesproken over de volgordeplannen voor het laatste deel van het F-project. Maguire was positief over de gang van zaken in het project en heeft een aantal nuttige ideeën aangedragen voor het werkplan van het project, vooral voor onderdeel F1.

Onderdeel F1 – Rekenmodel

Over het algemeen loopt de realisatie van de productverplichting in F1 op schema. Door de opname van een vijfde jaar is tussentijds de planning van F1 gewijzigd. Producten A5 (surveys) en A16/A17 (referentiepunten) stonden gepland voor 2004, maar zijn doorgeschoven naar 2005. Daarnaast zal de invulling voor producten A8-A12, A14 en A15 wat worden gewijzigd, waarbij het accent meer komt te liggen op het ontwikkelen van nieuwe methoden voor het maken van bestandsschattingen, in plaats van het onderzoeken van de betrouwbaarheid van reeds bestaande methoden. Bovenstaande producten zullen in de vorm van een wetenschappelijk artikel, inclusief een uitgebreide Nederlandse samenvatting, worden opgeleverd.

Producten

Voortgang rond de producten van F1.

A1 (vangstgegevens), A2 (inspanningsgegevens) en A4 (CPUE gegevens)

De rapportages van producten A1 (vangstgegevens), A2 (inspanningsgegevens) en A4 (CPUE gegevens) zijn gecombineerd in een gezamenlijke rapportage die in mei 2004 in conceptvorm is afgerond. Deze versie is in december 2004 ter inhoudelijke beoordeling aan de stuurgroep voorgelegd, dat inmiddels commentaar op het product heeft geleverd. Commentaar van J.J. Maguire is onlangs verwerkt en het definitieve rapport is inmiddels opgeleverd.

Onderdeel A1 omvat een overzicht van de vangstgegevens per vloot met de bijbehorende lengte- en leeftijdsamenstelling van schol en tong; een schatting van het betrouwbaarheidsinterval in de schatting van de internationale leeftijdsamenstelling van de vangst; informatie over de bemonsteringsintensiteit per vloot voor de periode 1990-heden.

Onderdeel A2 omvat de visserij-inzet per vloot sinds 1990. Ingegaan wordt op de seizoenspatronen in visserij-inzet en de ruimtelijke verspreiding van de visserij. Onderdeel A4 omvat een beschrijving van de trends in de vangst per visuur van schol en tong voor verschillende segmenten van de vloot en voor verschillende deelgebieden in de Noordzee.

A3.2 Discards

Product A3.2 is in december 2004 als concept versie opgeleverd aan de stuurgroep. Commentaar van J.J. Maguire wordt momenteel verwerkt, waarna het definitieve rapport zal worden opgeleverd.

A3.2 bevat de beschrijving van de discardsreconstructie van schol, die gebruikt is in de bestandsschatting van 2004 door de demersale werkgroep van ICES (WGNSSK). Deze reconstructie gaat uit van groeigegevens en verspreidingsgegevens van schol, evenals selectiviteitsgegevens. De methode bouwt verder op de analyse die eerder in rapport A3.1 gepresenteerd werd. In die analyse werden totale aanlandingen gecorrigeerd voor discards. Nadeel van die analyse was dat 1-jarigen niet konden worden geschat, wat wel kan met de nieuwe methode. Met de nieuwe methode wordt F per leeftijd gecorrigeerd, waarmee vangstaantallen inclusief discards per leeftijd kunnen worden berekend. In product A3.3, dat gepresenteerd zal worden in de vorm van een artikel, zal de huidige analyse verder worden ontwikkeld.

A5: Surveys

Het conceptrapport van A5 stond gepland voor december 2004, maar is uitgesteld tot mei 2005. In eerste instantie was er sprake van tijdsgebrek, waardoor het was uitgesteld tot maart 2005, maar door tussenkomen van het werken aan het scholbeheersplan is het uitgesteld tot mei 2005.

Product A5 wordt onderverdeeld in drie onderwerpen: beschrijving berekeningsmethodiek, schatting van betrouwbaarheid survey-indices voor schol en tong en analyses betreffende verbetering in de methodiek. De eerste twee onderdelen zijn afgerond, aan het derde onderdeel wordt momenteel gewerkt.

A6: Biologische analyse groei en geslachtsrijpwording

Het conceptrapport is in juni 2004 opgeleverd, waarna het commentaar van de stuurgroep en Maguire is verwerkt. De definitieve versie is beschikbaar gekomen in december 2004.

Product A6 omvat veranderingen in groei en in geslachtsrijpheid (maturity). Voor de verandering in groei is gekeken naar markt- en surveygegevens voor zowel schol en tong. Aan de hand van dit rapport en rapport A3 zijn twee artikelen geschreven en gepresenteerd op de ICES jaarvergadering in VIGO die in september 2004 gehouden werd:

- A.D. Rijnsdorp, O.A. van Keeken and L.J. Bolle. Changes in the productivity of the southeastern North Sea as reflected in the growth of plaice and sole. ICES C.M. 2004/K:13
- O.A. van Keeken, M. van Hoppe, R.E. Grift and A.D. Rijnsdorp. The effect of changes in the spatial distribution of juvenile plaice in the North Sea on the management of its stock. ICES C.M. 2004/K:25.

A16 & A17: Analyse huidige basis en alternatieve basis voor biologische referentiepunten

Door de invoering van het vijfde jaar is de opzet van product A16/A17 veranderd: de twee producten zijn samengevoegd. Momenteel wordt gewerkt aan analyses. De eerste versie zal in mei 2005 verschijnen.

A18, A19, A20, A21: Kwaliteitshandboek

De eerste versie van het kwaliteitshandboek is afgerond. De definitieve versie staat gepland voor augustus 2005, waardoor de tweede versie kan komen te vervallen.

Het kwaliteitshandboek bestaat uit twee onderdelen, namelijk een nationaal deel en een internationaal deel. Het nationale deel geeft een beschrijving van de opwerking van gegevens die door het RIVO worden verzameld, waarbij onderscheid gemaakt wordt in markt-, survey-, en discardgegevens. Het internationale deel geeft een beschrijving van de gegevensverwerking door de werkgroep.

Onderdeel F2 – Effectief gebruik visserijgegevens

Over het algemeen ligt de realisatie van producten in F2 op schema. De deelname van vissers blijft echter een knelpunt in dit onderdeel.

Coördinatie

Op dit moment zijn er 32 schepen die hebben toegezegd mee te werken, 4 minder dan de beoogde 36 schepen. Het is echter niet zo dat degenen die hebben toegezegd mee te werken ook daadwerkelijk hun gegevens insturen.

In het F-project hebben in totaal 19 schippers hun deelname aan het project gestaakt. 2 Schippers zijn afgevallen wegens bedrijfsproblemen, 3 schippers wegens tijdgebrek en 14 schippers omdat ze het vertrouwen in het onderzoek zijn verloren. In jaar 3 zijn echter ook 2 grote kotters uit Goedereede en 3 omvlaggers bij de groep deelnemers gekomen. Wat dit alles betekend voor het huidige aantal deelnemende schepen totale steekproef is te zien in tabel 1.

Tabel 1. Huidig aantal schepen in het F-project. 1) Gepland: aan het begin van het project; 2) Steekproef: theoretisch meewerkende schepen in 2004; 3) Beschikbaar: in praktijk meewerkende schepen in 2004.

Groep & Scheepscode	Eurokotters (260-300 pk)			Grote kotters (>300 pk)		
	Gepland	Steekproef	Beschikbaar	Gepland	Steekproef	Beschikbaar
1. VLI, BR, ARM	1	0	0	2	3	2
2. KG, TH, YE	2	0	0	0	0	0
3. GO, SL, OD, BRU	3	2	2	5	5	3
4. IJM, SCH, KW	1	0	0	1	0	0
5. HD, TX, WR	1	2	1	5	6	6
6. UK, HA, EEM, LO, DZ, ZK, UQ	2	2	0	8	5	3
7. Vlagschepen	0	0	0	5	5	2
<i>Totaal</i>	<i>10</i>	<i>6</i>	<i>3</i>	<i>26</i>	<i>24</i>	<i>16</i>

Het lijkt erop dat de inzet van de F-schippers niet zal leiden tot dekking van het hele Noordzeegebied. We zullen hier in de resterende tijd van het project nog wel naar streven, de nadruk in F2 komt vooral te liggen op analyses van het vangstsucces op microschaal en het verbeteren van de methode om gegevens te verzamelen en op te werken.

Communicatie met F-schippers

Eind september zijn Wim van Densen en Floor Quirijns langsgeweest in Vlissingen, Stellendam, Den Helder, Texel en Urk. In november zijn Willem den Heijer en Floor Quirijns nog eens naar

Den Helder en naar Wieringen geweest. De bezoeken aan de verschillende havens en steden worden nog steeds als positief ervaren.

Naast de havenrondes zullen in jaar 4 ook één-op-één gesprekken gevoerd worden met de F-schippers, om met hen te discussiëren over hun eigen visgedrag en vangstsucces. We verwachten uit die gesprekken veel extra informatie te kunnen halen.

RIVO medewerkers die vaak in de verschillende vissershavens zijn worden sinds december ingezet om regelmatig een gesprek aan te gaan met de F-schippers die zij in de havens treffen. Op deze manier hebben de F-schippers vaker een aanspreekpunt en kunnen we vanuit het RIVO eerder signalen opvangen als er zaken niet goed gaan.

Producten

B1 Databestand met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek (1993-2001).

De dataset met vangst- en visserij-inspanningsgegevens per trek is beschikbaar voor de periode 1993-2001. Nieuwe gegevens worden continu toegevoegd aan de dataset, momenteel staan gegevens van 1993-2004 in de dataset.

B2 Rapport met analyse resultaten logboekgegevens microverspreidingsschepen

In December 2004 is een concept opgeleverd van product B2, waarin de voortgang en voorlopige resultaten worden beschreven van de analyses die gedaan zijn aan de trekgegevens. Momenteel worden de opmerkingen van de stuurgroep verwerkt, de definitieve versie van het rapport zal in mei worden opgeleverd. Het rapport wordt in het Nederlands geschreven, zodat het ook toegankelijk is voor de F-schippers.

B3 Vangstregistratiesoftware

Momenteel worden alle F-schippers door SAM Electronics benaderd om een inventarisatie te maken van de beschikbare hard- en software aan boord. Jurie Post legt de laatste hand aan de software, de verwachting is dat de installatie ervan vroeg in jaar 4 kan worden gestart.

B5, B6 Jaarrapportage

De eindversie van product B5, de voortgangsrapportage over datacollectie in 2003, is in december 2004 opgeleverd. Het concept van product B6, over de datacollectie in 2004, wordt in maart 2005 opgeleverd.

B9 Wetenschappelijke publicaties

De onderwerpen van de wetenschappelijke publicaties worden gedekt in de analyses die in product B2 zijn beschreven. In 2005 worden de analyses afgerond en kunnen de publicaties worden geschreven.

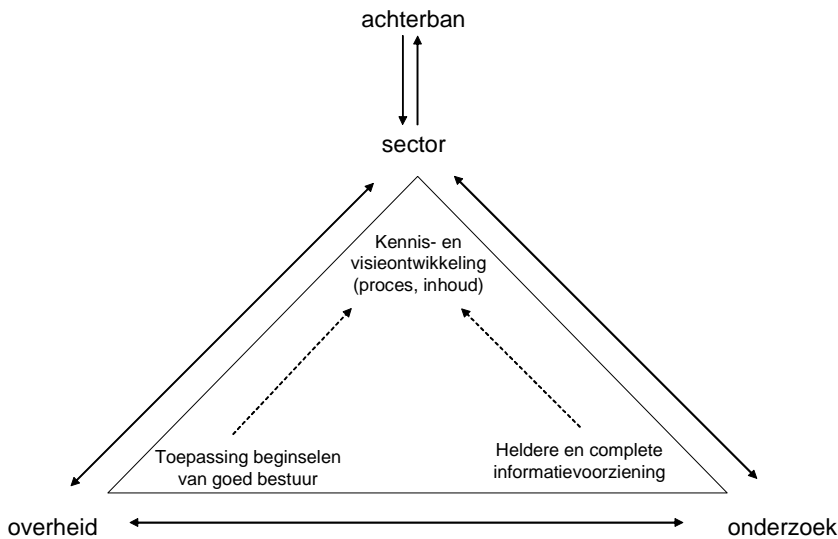
Onderdeel F3 - Communicatie

In het afgelopen halfjaar is de communicatie aanzienlijk verbeterd doordat visserijgegevens meer toegankelijk zijn geworden en de uitkomsten van het onderzoek sneller teruggevoerd worden naar sector en overheid. Die toegankelijkheid van visserijgegevens moet nog worden verzekerd via formele afspraken over wie in welke vorm en op welk moment de gegevens beschikbaar maakt, met een grotere rol voor overheid en sector daarbij. Het terugvoeren en bespreken van onderzoeksgegevens is nu geregeld in een communicatieplan. Een betere vorm van het ACFM-rapport zal zeker bijdragen aan de communicatieverbetering.

Blijft het structurele probleem in de communicatie over het huidige visserijbeheer. Dat visserijbeheer stuurt zowel wat betreft doelformulering als wat betreft te nemen maatregelen (en evaluatie) met bestandsschattingen op basis van de aanvoer uit een gemengde visserij. En dat met alle onzekerheden die inherent zijn aan die schattingen. Een dergelijk beheer onder onzekerheid maakt een publieke en informatieve evaluatie van de effectiviteit van de beheersmaatregelen noodzakelijk. Die evaluatie zal ook laten zien hoe gegevens over het vangstsucces een prominente rol kunnen spelen om het beheer van de scholvisserij bij te sturen. Daarna zal de F-schippers ook beter duidelijk zijn te maken wat hun gegevens over het vangstsucces nu precies bijdragen aan de verbetering van het visserijbeheer.

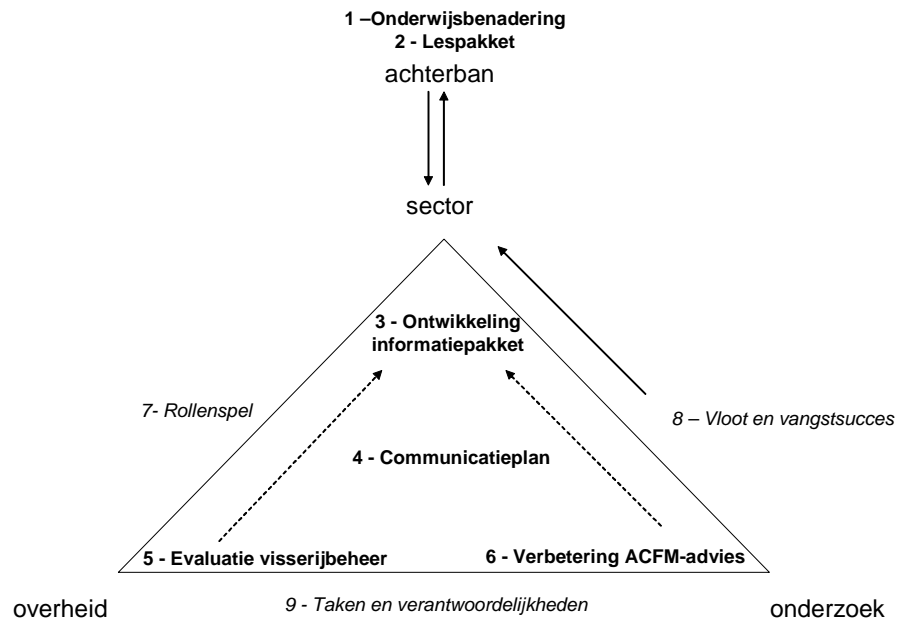
In de onderstaande figuren is aangegeven hoe de onderdelen in het hoofdstuk communicatie samenhangen. In Figuur 1 is ook te zien hoe de communicatie met de sector afhankelijk is van de inspanningen bij overheid en onderzoek. Per productnummer uit Figuur 2 wordt hieronder beschreven wat de voortgang is.

Fig. 1 Initiatieven per partner ter verbetering van de communicatie

Fig. 2 - Producten onderdeel communicatie

C1 Onderwijsbenadering

Ook dit half jaar is bij de communicatie over het visserijbeheer gebruik gemaakt van het overzicht van grafische voorstellingen uit de visserij en van de begripsproblemen daarbij. Dat overzicht staat in paragraaf 12 van de notitie 'Versterking van het onderdeel 'Visserijbeheer' in de visserijopleidingen'. Het overzicht is onder meer gebruikt bij het opstellen van een meer begrijpelijke vorm voor het ACFM-advies (onderdeel C6).

Om in de toekomst nog effectiever om te kunnen gaan met begripsproblemen in het visserijbeheer is een onderzoeksaanvraag gedaan bij NWO voor een 2-jarige postdoc-plaats bij het RIVO: Patronen, processen en participatie. Hoe houden we rekening met de uiteenlopende percepties bij het visserijbeheer voor de Noordzee? De praktische uitkomst van dat onderzoek is een informatieplan voor de onlangs ingestelde RAC Noordzee. Als de aanvraag wordt toegekend, betekent dat een aanzienlijke versterking van het hoofdstuk communicatie in het F-project (uitslag mei 2005).

Uit de NWO-aanvragen: Volgens de het nieuwe Gemeenschappelijk Visserijbeleid moet het visserijbeheer gaan voldoen aan een aantal bestuurlijke beginselen, waaronder transparantie, aantoonbare effectiviteit, maar vooral participatie van de direct belanghebbenden. Een evenwaardige participatie van vissers en milieuorganisaties vraagt echter om een beter informatiebeheer rond visstand en visserij dan de EU en de nationale overheden nu voeren. Die informatie moet niet alleen relevant en beter beschikbaar zijn, maar ook begrijpelijk en daarmee meer toegankelijk. Dat is nu niet het geval en dat draagt bij aan de uiteenlopende percepties over zelfs eenvoudige zaken als het ruimtelijke voorkomen van de vis in de Noordzee, de ontwikkelingen in de visstand en het relatieve invloed van de natuur en van de visserij op de visstand en de vangsten. Deze studie probeert de bestaande percepties bij overheid, onderzoek, visserij en milieuorganisaties vast te leggen en de verschillen daartussen te verklaren. Even belangrijk is het in kaart brengen van de denkmodellen over het ecosysteem en de visserij die genoemde partijen hanteren om de effectiviteit van het visserijbeheer te beoordelen. Het onderzoek moet uiteindelijk leiden tot een ontwerp informatieplan ten behoeve van het beheersoverleg binnen de Regionale Adviescommissie Noordzee.

C2 Lespakket

In voorjaar 2004 is onder de paraplu van de Stichting Prosea een lespakket geschreven voor de praktijkweken van de Visserij scholen. Tijdens het geven van de lessen in de zomer van 2004 bleek hoezeer niet alleen de leerlingen maar ook de docenten van de visserij scholen behoefte hebben aan bijscholing rond het thema visserijbeheer. Naar aanleiding hiervan is door de Stichting Prosea en met ondersteuning van het RIVO eind 2004 een subsidieaanvraag ingediend bij LNV in het kader van de 'Regeling Draagvlak Natuur'. Deze aanvraag is inmiddels toegekend en in 2005 zullen er op vissers en op kader in de visserij toegesneden cursussen worden verzorgd over duurzame visserij: 'Vissen met Toekomst'. Het RIVO draagt onder ander via het F-project hieraan bij.

C3 Ontwikkeling informatiepakket

Dit informatiepakket is bedoeld voor de communicatie van de sector met haar achterban over de beheersproblematiek en over de biologisch-technische achtergrond daarbij. De sector zelf bepaalt wat erin het pakket moet komen te staan. Logischerwijs gaat het in de eerste plaats om het vangstsucces als indicator voor de ontwikkelingen in de visstand. Eind 2005 zal het pakket zijn definitieve vorm krijgen, maar in het afgelopen half jaar zijn elementen van het pakket al aan de orde geweest.

Zo is er een Nederlandstalige versie geschreven van het rapport over het vangstsucces dat in september 2004 naar de WGNSSK is gestuurd. Deze meer op de F-schippers toegesneden versie bleek door een aantal van hen aandachtig te zijn gelezen, en heeft later ruimere

verspreiding gekregen. De discussie over dit rapport spitte zich toe op de verschillen in de ontwikkeling van het vangstsucces van schol in de zuidelijke Noordzee en in het gebied ten noorden daarvan (omvlaggers bij de Doggersbank). Door combinatie van deze tijdreeksen met informatie over het verspreidingspatroon van de verschillende vlootsegmenten bleek de sector begin 2005 beter geïnformeerd te zijn en daarmee sterker te staan in haar argumentatie rond de scholproblematiek dan voorheen. Minister Veerman heeft in januari 2005 de vissers zelfs uitgenodigd de discussie met hem over discrepanties tussen bestandsontwikkeling op basis van modeluitkomsten en op basis van het vangstsucces met argumenten aan te gaan. Dat gesprek heeft 22 maart plaats gevonden.

Helaas zijn de ontwikkelingen in het vangstsucces van F-schippers gebaseerd op gegevens met te weinig gebiedsdekking om de zelfde ruimtelijke verschillen te kunnen laten zien als die op basis van de VIRIS-gegevens. Dat vraagt om duidelijkheid in de communicatie met de F-schippers over wat zij met hun vangstregistratie nu precies bijdragen aan de verbetering van de bestandsschattingen. In het afgelopen half jaar is binnen het F-project uiteindelijk geconstateerd dat de F-schippers vooral detailgegevens aanleveren die belangrijk zijn voor een analyse binnen ICES-kwadranten. En dan gaat het vooral om de correctie voor effecten van de 'handrem'. Met die voorstelling van zaken is afgelopen half jaar ook duidelijker ingezet in de communicatie met de F-schippers.

C4 Communicatieplan

Tijdens de najaarsronde 2004 tot aan de presentatie van het ACFM-advies is consequent gewerkt volgens het voorgestelde communicatieplan. Uitgangspunten waren: 1. Dat er duidelijkheid moest bestaan over de onderscheidenlijke taken en verantwoordelijkheden van overheid en onderzoek, 2. Dat sector en overheid steeds op voorhand werden geïnformeerd over de gegevens die de WGNSSK en het ACFM zouden gebruiken, en 3. Dat direct na de presentatie van het ACFM-advies sector en overheid in een aparte informatiebijeenkomst toelichting konden vragen aan het onderzoek.

Na een informatiebijeenkomst bij PV over vorm en inhoud van het ACFM-advies in augustus 2004, heeft de F-stuurgroep eerst gesproken over de taken en verantwoordelijkheden zoals die door overheid en onderzoek worden opgevat. Zie onder C9.

De F-stuurgroep is voor aanvang van de WGNSSK geïnformeerd over de gegevens die de werkgroep zou gebruiken. En dan vooral de gegevens over het vangstsucces (zie onder C3) en over het percentage discards, die het RIVO bij ICES zou inbrengen. Tegelijkertijd is in de F-stuurgroep de standaardfiguur besproken, waarin voor iedereen duidelijk is te zien met welke TAC voor het komende jaar de beheerder uitkomt bij welke F in dat jaar en bij welke omvang van het paaibestand aan het einde van dat jaar. Deze figuur, die vroeger in ieder ACFM-rapport stond, laat duidelijker dan de optietabel zien wat de consequenties zijn van de verschillende TAC-opties, inclusief die bij ongewijzigd toepassen van de grenswaarden voor het visserijbeheer.

Vervolgens is de sector via Visserijnieuws geïnformeerd over de methode van bestandsschattingen en over het gebruik van gegevens over het vangstsucces daarbij. In dat artikel onder de kop 'Bericht uit de F-stuurgroep' is gewezen op het intensieve overleg tussen sector, overheid en onderzoek en op de snelle informatie-uitwisseling.

Daarna is de F-stuurgroep geïnformeerd over de uitkomsten van de WGNSSK en kon ieder aan de hand van de eerder genoemde standaardfiguur uit het WGNSSK-rapport zelf afleiden wat ongewijzigde toepassing van de grenswaarden zou betekenen voor het TAC-advies. Tijdens de discussies daarover bleek dat er in de sector nog steeds onduidelijkheid bestond over het al dan niet meenemen van gegevens over het vangstsucces in de scholvisserij en welke verschil dat maakte op de uiteindelijke bestandsschatting. Dat onderwerp kwam ook ter sprake tijdens de gezamenlijke bijeenkomst tussen NSCFP en WGNSSK over de uitkomsten van de WGNSSK in Kopenhagen.

Dankzij de voorrondes binnen de F-stuurgroep was er sprake van een efficiënte presentatie van het ACFM-advies en van een informatieve bijeenkomst direct daarna. Discussiepunten waren het voor het eerst in de optietabel verschijnen van beheersopties op basis van de MSY en de vraag wie het onderzoek daartoe had uitgenodigd, en de alternatieve bestandsschattingen en TAC-opties bij verschillende aanname voor F in het lopende jaar.

Het RIVO heeft de mogelijke beheersopties daarna compact weergegeven in Visserijnieuws uitgaande van F_{sq} , zoals ook door ACFM besloten. De consequenties van een keuze voor F_{sq} dan wel F_{TAC} , waren eerder in de F-stuurgroep besproken (F1). Ondanks de compacte weergave bleef er onduidelijkheid bestaan over de recente veranderingen in de paaistand voor schol. Veel vissers en de redactie van Visserijnieuws herinnerden zich nog de schatting per 1-1-2004 in najaar 2003. Zij vergeleken die schatting met de schatting per 1-1-2005 uit najaar 2004 om zo te beoordelen of de onderzoekers het hebben over een toe- of een afname in de paaistand. Echter, de 'meest waarschijnlijke verandering' in de paaistand blijkt alleen uit de nieuwste schatting van de tijdserie. Die verandering zit meestal in dezelfde grootteorde als bijstelling van de paaistand aan het begin van het lopende jaar. Soms is die bijstelling zelfs aanzienlijk groter, zoals aan het eind van 2003 ("100.000 ton kwijt"). Met andere woorden: de correctie voor de paaistand aan het begin van het jaar is vaak groter dan de achteraf gebleken verandering in de loop van het jaar. Komend najaar zal er daarom nog duidelijker en nog meer voorbereid moeten worden gecommuniceerd over de meest recente bestandsschattingen. Het heeft alles te maken met de begrijpelijke vraag van visser en pers of de visstand nu voor- of achteruitgaat en wat het TAC-beheer daaraan heeft bijgedragen.

Het ACFM-rapport 2004 heeft veel open en daarmee onduidelijk gelaten wat betreft de ontwikkelingen in de paaistand voor schol en hoe die zich verhouden tot de ontwikkelingen in het vangstsucces. Ondanks dat er tijdens eerdere bijeenkomsten, o.a. NSCFP-WGNSSK, op was aangedrongen om gegevens over het vangstsucces in het ACFM-rapport te plaatsen, is dit nauwelijks gebeurd. Alleen in het hoofdstuk over schol zijn gegevens afkomstig van een klein vlootsegment geplaatst, naast die van de surveys; onduidelijk en met nauwelijks meer dan de opmerking dat er discrepanties zijn te zien. Dit was helaas niet de bijdrage aan de communicatie over ontwikkelingen in de scholstand en in het vangstsucces, die met het RIVO-rapport (zie onder C3) werd beoogd. En het heeft geen zin om F-schippers tijdens havenrondes extra uitleg te geven over het onduidelijke gebruik van deze figuur door ACFM. Die schippers zijn meer geholpen met ondersteuning bij het lezen en interpreteren van gegevens over het vangstsucces in de visserij en de ruimtelijke patronen daarin.

C5 Evaluatie visserijbeheer

Sinds voorjaar 2004 loopt er een discussie in de F-stuurgroep over een evaluatie van het visserijbeheer. Vanuit F3 is voorgesteld een onderscheid te maken tussen de bestuurlijke evaluatie door de overheid en de kwaliteitscontrole op de bestandsschattingen door het onderzoek. Voor de bestuurlijke evaluatie zijn voorbeelden uitgewerkt voor schol, tong en kabeljauw en besproken met Directie Visserijen en binnen de F-stuurgroep. Zowel bij schol als bij kabeljauw ziet het er naar uit dat eerdere overschatting van de paaistand en daarmee te hoge TAC-toewijzingen uiteindelijk hebben bijgedragen aan de moeilijke situatie waarin deze bestanden nu verkeren. Ger de Peuter heeft najaar 2004 als Hoofd Zeevisserij een uitwerking van de bestuurlijke evaluatie gepresenteerd in de F-stuurgroep. Daarna was het voor de stuurgroep de vraag of een dergelijke evaluatie wenselijk is en voor welk publiek die dan zou moeten worden uitgevoerd. Die vraag is voorjaar 2005 nog niet beantwoord.

Ondertussen bemoeilijkt het ontbreken van een bestuurlijke evaluatie de communicatie tussen sector, overheid en onderzoek, en vooral die met individuele schippers. In het afgelopen half jaar is gebleken hoe dit ook de communicatie tussen sector en milieuorganisaties en tussen sector en afzetmarkt kan beïnvloeden. Zowel bij de Stichting Noordzee als in een voordracht voor Unilever is vanuit F3 benadrukt dat de overheid in de periode 1990 tot 2003 dicht bij het TAC-advies voor schol is gebleven en dat de visserij minder schol heeft opgevist dan dat TAC-

advies. Als er volgens deze organisaties sprake is van een niet-duurzame visserij, dan is dat voor vissers soms moeilijk te begrijpen, gezien het 'formele succes' van het beheer: advies gevolgd, controle effectief, hoegenaamd geen zwarte aanvoer.

Wel is er in de discussie over evaluaties een stap verder gezet. Er wordt nu gesproken over evaluatieprocedures. Hoe kunnen overheid als beheerder en onderzoek gezamenlijk duidelijkheid verschaffen over de mate waarin afzonderlijke beheersmaatregelen zijn te evalueren? Hierover is een notitie geschreven en er zal nu een checklist voor het opstellen van evaluatieprocedures worden gemaakt. De scholbox is een van de voorbeelden. Een belangrijke vraag is of de overheid uiteindelijk alleen het visserijbeheer op basis van het totale pakket aan maatregelen kan evalueren en verantwoorden, of dat ze dat ook op onderdelen kan doen.

C6 Verbetering ACFM-rapport

De onevenwichtige vorm van het ACFM-rapport belemmert een goede communicatie. Dat geldt zeker voor de communicatie tussen onderzoek en sector. Nog belangrijker is echter dat de beherende overheid goed met het advies uit de voeten kan. EC als ICES hebben afgelopen jaar ook uitgesproken dat ze hechten aan een betere vormgeving van het biologisch advies. De initiatieven van ICES op dit punt verlopen echter moeizaam. In F3 is inmiddels de nodige ervaring opgedaan met het gebruik van het ACFM-rapport in onderwijs en voorlichting. De eerste visserijlessen zijn zelfs geschreven en gegeven op basis van het ACFM-rapport. Deze exegetische bleek echter weinig efficiënt.

Samen met F1 wordt nu geschreven aan een voorstel voor een alternatieve vorm van het ACFM-rapport. Het eerste onderdeel omvat de monitoringsgegevens, die iedereen de gelegenheid moeten geven zelf over de patronen, trends en relaties in het ecosysteem na te denken. Daarbij horen naast omgevings- en ecologische variabelen ook gegevens over de visserij (vangst, inspanning, vangstsucces) en de basisgegevens uit de surveys. Daarna volgen pas de modeluitkomsten en de beheersopties; geen advies. Onzekerheden en hoe die worden gepresenteerd en gebruikt krijgen aparte aandacht. Nu is de tekst over de grenswaarden en het voorzorgniveau zelfs voor de beheerder moeilijk toegankelijk, terwijl die beheerder uiteindelijk de keuzes moet maken over de te accepteren en te communiceren risico's.

Begin 2005 is het idee voor een alternatieve vorm van het ACFM-rapport gepresenteerd voor de ICES-werkgroep van assessmentgroep-voorzitters (Kopenhagen) en voor de Study Group van ICES en NSCFP over het gebruik van informatie uit de visserij (SGFP, Stavanger). Vooral de aandacht voor gegevens over het vangstsucces werd door de SGFP toegejuicht. Naar verwachting kan een uitgewerkt voorstel in juni naar ICES worden gestuurd.

C7 Rollenspel

In volgende verslagperiode.

C8 Vloot- en vangstsucces

Geregeld blijkt het vissers te ontbreken aan basisinformatie over de visserij. Ze hebben onvoldoende kennis van ontwikkelingen in de omvang en het motorvermogen van de vloot, in de vangst en het vangstsucces, de bijdragen van de marktsorteringen per soort en bovenal van ruimtelijke patronen in de visserij: waar wordt vooral gevist en hoe groot is het vangstsucces ter plekke?

Vanuit F3 is het initiatief genomen om in juni 2004 een kleine workshop te houden over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van visserij-informatie in Denemarken, Schotland en Nederland. De gegevens die toen bijeen zijn gebracht laten zien, hoe beperkt de informatie publiek beschikbaar is en dan nog vaak in een moeilijk toegankelijke vorm. Niet alleen zijn de datasystemen van de drie landen vergeleken maar ook de publieke toegankelijkheid van de informatie in jaarboeken voor de visserij en op websites. In Nederland is die toegankelijkheid het zwakst. Daarnaast is ook beoordeeld hoe de visserijgegevens doorkomen in WGNSSK-

rapporten (moeilijk toegankelijk) en ACFM-rapporten (niet). Tot slot is aan de hand van gegevens over inspanning en vangst voor schol en kabeljauw per ICES-kwadrant, die afkomstig zijn uit de nationale databases (VIRIS in Nederland), getoond hoe gemakkelijk het is ruimtelijke patronen in het vangstsucces te laten zien. Die patronen in vangstsucces zijn vergeleken met de vangstpatronen uit de surveys. Die vergelijking laat zien dat kabeljauw in eigen, nationale brongebieden wordt opgevisst. Maar die gebieden komen de laatste jaren weer niet overeen met het concentratiegebied voor kabeljauw, zoals dat uit de surveys valt af te leiden. De uitkomsten van de workshop zijn gepresenteerd voor de gecombineerde SGFI van ICES en NSCFP. Visserijorganisaties hebben er eerder, onder andere binnen de SGFI, op aangedrongen dat visserijinformatie op basis van EC-logboekgegevens snel beschikbaar komt in een voor hen toegankelijke vorm.

In het afgelopen half jaar is verder een database gemaakt met visserijkundige en organisatorische karakteristieken van de Nederlandse vloot (motorvermogen, type tuig, type visserij, visserijorganisatie etc.). Op basis daarvan is een profiel opgesteld voor de Nederlandse vloot met ontwikkelingsperspectieven voor de verschillende segmenten binnen die vloot. De database en het onderhoud ervan zouden uiteindelijk bij het PV het meest op zijn plaats zijn.

Tot slot is er een pakket samengesteld van acht figuren die de ontwikkelingen in de Nederlandse kottervloot karakteriseren, inclusief de ontwikkelingen en ruimtelijke patronen in het vangstsucces. Het pakket bevat geen resultaten van biologisch of visserijkundig onderzoek en is door vissers te zien als 'neutrale' informatie over het eigen functioneren. De figuren staan nu voor het eerst in het Jaarboek Visserij 2005, zoals is afgesproken na de discussie over visserijstatistiek en voorlichting binnen de F-stuurgroep. De figuren zullen naar verwachting de individuele vissers van nut zijn bij het strategisch denken over de toekomst van de kottervisserij.

C9 Taken en verantwoordelijkheden

In de discussie binnen de F-stuurgroep over dit onderwerp bleek dat de overheid geneigd is beheersverantwoordelijkheid te projecteren bij het onderzoek en dat het onderzoek die verantwoordelijkheid in het verleden te gemakkelijk heeft ingevuld (pro-actief). Het meest concreet wordt dat rond de vragen: wie bepaalt de aard van het beheer als zijnde risicomijdend (overheid), via welk type grenswaarden, SSB en F (overheid), wie bepaalt de biologische basis voor die grenswaarden SSB_{lim} en F_{lim} (onderzoek), wie bepaalt de onzekerheden in de vaststelling van SSB en F (onderzoek), wie bepaalt op grond daarvan het voorzorgniveau met bijbehorend risico (overheid)?

De conceptversie van de lijst met taken en verantwoordelijkheden kan definitief worden gemaakt als binnen de F-stuurgroep over de verantwoordelijkheid voor de evaluatie van het beheer ook overeenstemming is bereikt. In het afgelopen half jaar is in de communicatie met vissers al wel de rolscheiding tussen overheid, onderzoek en sector benadrukt.

Publicaties

Er is geregeld gepubliceerd in Visserijnieuws ter ondersteuning van de communicatie tijdens de najaarsronde (zie onder 4). Verder is in Visserijnieuws aandacht gegeven aan de discardproblematiek en aan de overleving van discards. Urker vissers zijn daarvoor eerst uitgenodigd om op het RIVO hun visie te geven op het visserijbeheer met aansluitend een discussie met alle betrokken biologen. Daarna is in overleg met Visserijnieuws gezorgd voor een pagina over de ruimtelijke verdeling van discards, over de overleving van die discards en over de kanttekeningen die visser Jurie Post bij het onderzoek aan die overleving plaatste.

Presentaties

Er zijn onder meer presentaties gegeven voor de Zeevisgroothandel ('Meer halen uit de scholaanvoer'), Unilever ('Voortgang in de communicatie rond een duurzame visserij in Nederland') en de SGP in Urk ('Scholstand als kapitaal en wat doen we ermee?'). Unilever blijkt

goed geïnformeerd te zijn over de uitkomsten van de assessments en gebruikt vooral de assessment uit 2004 om te wijzen op de in hun ogen geringe duurzaamheid van de kottervisserij. In de presentatie is Unilever gewezen op de kwaliteitsverbetering in de communicatie over een zo moeilijk dossier als dat van de toestandsbeoordeling voor schol.

Financiële rapportage

In deze paragraaf wordt de financiële realisatie in het eerste half jaar vergeleken met de begroting van de uitgaven (tabel 2). De financiële realisatie is gebaseerd op de materiele bestedingen en de gerealiseerde arbeidstijd. Een overzicht van het totale financiële resultaat van het project over alle jaren is gepresenteerd in bijlage 2.

Aan het begin van jaar 3 onder een algemeen kopje "onvoorzien" een post van 100 kEuro geplaatst, afkomstig uit de restanten van eerdere jaren. In tabel 2 wordt deze post onder het kopje F-Management geplaatst, sinds 2005 een nieuw onderdeel wat ervoor moet zorgen dat alle projectbeheer kosten overzichtelijk worden gescheiden van de inhoudelijke onderdelen.

In F1 is ook in het derde jaar de realisatie van materiele kosten sterk achtergebleven bij het budget. Voor F2 en F3 geldt hetzelfde. De realisatie van personele kosten loopt redelijk gelijk met de budgettering.

Halverwege jaar 3 is besloten het F-project te verlengen met een 5^e jaar, binnen het oorspronkelijke budget. In tabel 2 is goed te zien dat ook in jaar 3 het budget niet volledig is besteed. Voor het overige deel van het F-project is een aangepaste begroting gemaakt, waarin de restanten uit de eerste jaren zijn gebruikt om een 5^e jaar te financieren.

Tabel 2. Financieel overzicht jaar 3 (maart 2004 t/m februari 2005). Realisatie ten opzichte van het budget zoals dat in het werkplan voor jaar 3 is gepland.

	Begroot	Gerealiseerd	
	kEuro (excl BTW)	kEuro	%
F-Management			
Personeel RIVO	0	4	0
Reis- en verblijfkosten	0	0	0
Onvoorzien	100	0	0
<i>Totaal Algemeen</i>	<i>100</i>	<i>4</i>	<i>4</i>
F1. Verbetering toestandsbeoordeling			
Personeel RIVO	160	164	103
Materiaal	11	0	0
Kosten ICES werkgroepleden	10	0	0
Reis- en verblijfkosten	11	0	1
<i>Totaal F1</i>	<i>192</i>	<i>164</i>	<i>86</i>
F2. Effectief gebruik visserijgegevens			
Personeel RIVO	200	175	88
Materiaal	10	0	1
Materiaal (restant jaar 1&2)	90	0	0
Reis- en verblijfkosten	2	1	35
<i>Totaal F2</i>	<i>302</i>	<i>176</i>	<i>58</i>
F3. Communicatie			
Personeel RIVO	120	118	99
Materiaal	6	0	1
Reis- en verblijfkosten	3	11	364
Externe expert	50	2	4
<i>Totaal F3</i>	<i>179</i>	<i>131</i>	<i>73</i>

<i>Totaal</i>	<i>672</i>	<i>471</i>	<i>70</i>
---------------	------------	------------	-----------

Bijlage 1. Productenlijst

Deze producten lijst bevat de oorspronkelijke opleverdatum, de herziene opleverdatum en de status.

	Productomschrijving	Planning
A1 A2 A4	Rapport vangst-, effort- en CPUE gegevens. Dit rapport omvat een overzicht van de vangstgegevens per vloot met de bijbehorende lengte- en leeftijdsamenstelling van schol en tong; een schatting van het betrouwbaarheidsinterval in de schatting van de internationale leeftijdsamenstelling van de vangst; informatie over de bemonsteringsintensiteit per vloot voor de periode 1990-heden. In het rapport wordt tevens ingegaan op de mogelijkheden voor een verbetering van de methodiek van bemonstering en opwerking van aanvoergegevens Dit rapport presenteert ook de visserij-inzet en CPUE per vloot sinds 1990. Ingegaan wordt op de seizoenspatronen in visserij-inzet en de ruimtelijke verspreiding van de visserij.	Concept opgeleverd december 2004
A3	Rapport discardgegevens. Dit rapport vat de gegevens samen van de discardbemonsteringen die in het verleden zijn uitgevoerd, en omvat een reconstructie van de veranderingen in scholdiscards die zich hebben voorgedaan ten gevolge van veranderingen in groei en verspreiding van de visserij.	Afgerond april 2004
A3.2	Rapport discardsreconstructie Dit rapport beschrijft de methode gebruikt in de bestandsschatting van schol in 2004 om discards te reconstrueren. Bouwt verder op de methode uit A3.	Concept opgeleverd december 2004
A3.3	Wetenschappelijke publicatie discardsreconstructie Verdere ontwikkeling van de discardsreconstructie uit A3.2 door nieuwe analyse verspreiding van schol.	Augustus 2005
A5	Rapport survey gegevens. Dit rapport beschrijft de uitkomsten van de bestandsopnames van het RIVO, documenteert de berekeningsmethode van de surveyindex en geeft een schatting van het betrouwbaarheidsinterval van de surveyindex voor schol en tong. In het rapport wordt tevens ingegaan op verbeteringen in de surveymethodiek.	Maart 2005
A6	Rapport biologische gegevens. Dit rapport behandelt de voor de toestandsbeoordeling relevante biologische eigenschappen zoals groei, geslachtsrijpwording en natuurlijke mortaliteit. De veranderingen in groei, leeftijd / lengte van geslachtsrijpwording en verspreiding zullen worden geanalyseerd. De schatting van de natuurlijke sterfte zal worden geëvalueerd.	Afgerond december 2004
A7.1	Wetenschappelijke publicatie over reconstructie en effecten discards schol	Vervalt
A7.2	Wetenschappelijke publicatie over historische bias in prognoses	Vervalt
A7.3	Wetenschappelijke publicatie over analyse onzekerheden en bias in toestandsbeoordelingen van schol en tong (inclusief beschrijving van gereedschap voor evaluatie)	Vervalt
A8	Wetenschappelijke publicatie over XSA-bestandsschattingen op gesimuleerde schol-achtige populaties	Juni 2005
A9	Wetenschappelijke publicatie over veranderingen in bestandsschattingen door verschil in exploitatie over verspreidingsgebieden	Juni 2005
A10	Wetenschappelijke publicatie over Bayesiaanse methodieken om bestandsschattingmodellen te onderzoeken aan de hand van dynamische biomassa modellen	Maart 2006
A11	Wetenschappelijke publicatie over Bayesiaanse methodieken om bestandsschattingmodellen te onderzoeken aan de hand van enkel survey of CPUE tijdseries	Maart 2006
A12	Wetenschappelijke publicatie over Bayesiaanse methodieken om bestandsschattingmodellen te onderzoeken aan de hand van statistische vangst-per-leeftijd (catch-at-age) matrixes.	Maart 2006
A13	Rapport over lopende-jaar aanname (TAC constraint). In dit rapport wordt het lopende jaar probleem beschreven en geanalyseerd. Middels een scenario studie worden de consequenties van verschillende benaderingen onderzocht.	Afgerond juli 2003

	Productomschrijving	Planning
A14	Wetenschappelijke publicatie over intergratie in Bayesiaanse methodieken van diverse bestandsschattingmodellen	Januari 2007
A15	Wetenschappelijke publicatie over over historische bias	Juni 2006
A16 A17	Wetenschappelijke publicatie over referentiepunten voor schol en tong. Dit rapport zal de biologische basis voor de referentiepunten behandelen en evalueren of de huidige referentiepunten wetenschappelijke verantwoord zijn. In dit rapport zullen ook de resultaten van de bovengenoemde studies (m.n. A3, A6) worden gebruikt voor een evaluatie van de biologische referentiepunten en zullen mogelijk alternatieve referentiepunten worden voorgesteld.	Mei 2005
A18	Werkplan kwaliteitshandboek.	Afgerond februari 2004
A19	Conceptrapport kwaliteitshandboek.	Februari 2005
A20	2e conceptrapport kwaliteitshandboek.	Vervalt
A21	Rapport kwaliteitshandboek .	Augustus 2005

	Productomschrijving	Planning
B1	Dataset logboekgegevens De logboekgegevens van 1994-2002 staan in een SAS dataset. Voor de eerste helft van 2002 zijn nog weinig logboeken beschikbaar. Prioriteit is extra logboeken van 2002 te verzamelen.	ZSM
B2	Analyse logboekgegevens In B2 wordt de nadruk gelegd op analyse van vispatronen.	Dec 2004
B3	Invoerprogramma Installatie programma van Jurie Post	ZSM
B4	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2003
B5	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2004
B6	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2005
B7	Voortgangsverslag over datacollectie in voorgaande jaar Inclusief een korte samenvatting van analyses die in dat jaar zijn gedaan, maar er wordt niet uitgebreid op die analyses ingegaan.	Mrt 2006
B8	Eindrapportage Synthese van alle analyses en resultaten van F2: van producten en van wetenschappelijke publicaties. Aanvulling met analyses van diepte, pk en wind effecten en mogelijk andere factoren.	Feb 2006
B9.1	Wetenschappelijke publicaties: CPUE Artikel over CPUE van schol in minder intensief beviste gebieden: 'achtergrondruis'. Vissers zullen met name op de pieken van een visbestand vissen. Wanneer we visserij-inspanningsconcentraties kunnen definiëren, kunnen we de pieken herkennen (in een periode van 2 uur). Buiten die pieken zullen ook trekken zijn gedaan die waarschijnlijk niet in grote clusters zullen vallen, zodat je ook voor die minder intensief beviste gebieden kunt berekenen wat de CPUE is.	
B9.2	Wetenschappelijke publicaties: High Grading Wordt high-grading gebruikt als tool om de waarde van de vangst van een boomkorvisserij, binnen de grenzen van de ITQ, op te schroeven?	
B9.3	Wetenschappelijke publicaties: Handrem Kunnen scholvisserij met de handrem vissen wanneer zij een beperkend quotum hebben?	

	Productomschrijving	Planning
C1	Probleemidentificatie Vastgelegd in voortgangsverslag feb 2004	Feb 2004
C2 C3 C5	Kadervorming, informatieverwerking en discussie binnen de sector Voorstellen vanuit de sector voor meer planmatige aanpak. Voortgang o.a. via PV/Prosea-programma 2005	2004-2005
C4	Lespakket voor de scholen Evalueren van gebruik binnen Visserijscholen. Optie om voor F-schippers aan te passen.	April 2004
C6	Overleg sector, overheid en onderzoek Invulling via communicatieplan	Nov 2004
C7	Artikelen in Visserijnieuws Onder meer aandacht voor surveys en voor verhouding visserij-natuur in relatie tot bestandsdynamiek.	2002-2006
C8	Presentaties voor ICES en EC Verslag opstellen van Rijswijk-werkgroep. Terugbrengen naar WGFI	Dec 2004
C9	Bespreken van vangstsucces en daarop gestoeld beheer Uitwerken van beheeroptie 'Sturing op vangstsucces'	Maart 2005
C11	Rollenspel Bestaand rollenspel overschrijven naar Nederlandse situatie	Mei 2005

Bijlage 2. Financieel overzicht F-project

Onderdeel	Onderdeel	Gerealiseerd (kEuro)			Begroot (kEuro)			Totaal
		2002	2003	2004	2005	2006	2007	
F1	personeel	104	175	138	180	138	38	773
	materieel	1	0	0	0	0	0	2
	diensten derden	0	0	0	0	0	0	0
	reis-verblijf	0	7	1	2	2	0	12
	<i>subtotaal</i>	<i>106</i>	<i>182</i>	<i>139</i>	<i>182</i>	<i>139</i>	<i>39</i>	<i>787</i>
F2	personeel	166	182	179	145	145	36	853
	materieel	16	1	0	25	14	1	57
	diensten derden	0	0	0	0	0	0	0
	reis-verblijf	0	1	1	1	1	0	4
	<i>subtotaal</i>	<i>183</i>	<i>184</i>	<i>180</i>	<i>170</i>	<i>160</i>	<i>36</i>	<i>913</i>
F3	personeel	104	112	122	93	94	24	548
	materieel	3	0	0	0	0	0	4
	diensten derden	0	9	2	0	0	0	11
	reis-verblijf	1	3	11	1	1	0	17
	<i>subtotaal</i>	<i>108</i>	<i>124</i>	<i>135</i>	<i>94</i>	<i>95</i>	<i>24</i>	<i>580</i>
Management	personeel	0	0	0	55	56	15	126
	diensten derden	0	0	0	3	3	3	8
	reis-verblijf	0	0	0	3	3	4	10
	<i>subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>60</i>	<i>62</i>	<i>21</i>	<i>143</i>
	Totaal:	396	490	454	506	455	121	2,423